

**Sygn. akt: II AKa 187/21**

# WYROK

## W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

**Dnia 15 lipca 2021 r.**

Sąd Apelacyjny w Katowicach w II Wydziale Karnym w składzie:

<b>Przewodniczący</b>	<b>SSA Gwidon Jaworski</b>
<b>Sędziowie</b>	<b>SSA Małgorzata Niementowska</b> <b>SSA Iwona Hyla (spr.)</b>
Protokolant	Mateusz Dejas

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Katowicach Agnieszki Nowrot - Bainczyk

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2021 r. sprawy

wnioskodawcy J. R.

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 8 marca 2021 roku, sygn. akt XXI Ko 20/20

1. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;
2. zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Katowicach) na rzecz wnioskodawcy J. R. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotów kosztów ustanowienia pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym;
3. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

SSA Iwona Hyla SSA Gwidon Jaworski SSA Małgorzata Niementowska

<b>UZASADNIENIE</b>		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 187/21
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	

1. **CZĘŚĆ WSTĘPNA**

1.1. **Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji**

Wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 8 marca 2021 r. sygn. akt XXI Ko 20/20

1.2. **Podmiot wnoszący apelację**

# oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

# oskarżyciel posiłkowy

# oskarżyciel prywatny

# obrońca

# oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

# inny

1.3. **Granice zaskarżenia**

1.1.1. **Kierunek i zakres zaskarżenia**

# na korzyść

# na niekorzyść

# w całości

# w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.1.2. <b>Podniesione zarzuty</b>		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

#### 1.4. **Wnioski**

#	uchylenie	#	zmiana
---	-----------	---	--------

**2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy**

**1.5. Ustalenie faktów**

<b>1.1.3. Fakty uznane za udowodnione</b>				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.1.1.				
<b>1.1.4. Fakty uznane za nieudowodnione</b>				
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty
2.1.2.1.				

**1.6. Ocena dowodów**

<b>1.1.5. Dowody będące podstawą ustalenia faktów</b>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu

<p>1.1.6. <b>Dowody niewuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</b></p>		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwięźle o powodach niewuwzględnienia dowodu

<p><b>3. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków</b></p>		
Lp.	Zarzut	
3.1.	<p>Błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, polegającego na nieprawidłowym uznaniu, że istnieją podstawy do zasądzenia na rzecz J. R. zadośćuczynienia w związku z niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem w sprawie V K 182/00 Sądu Okręgowego w Katowicach w okresie od dnia 19 stycznia 2003 roku do dnia 23 maja 2005 roku, podczas gdy w części tego okresu, tj. od dnia 19 października 2004 r. do dnia 23 maja 2005 r. wobec wnioskodawcy stosowany był tymczasowy areszt również do sprawy AP II Ds. 12/04/S Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach, a postępowanie to nadal pozostaje w toku przed Sądem Okręgowym w Krakowie w sprawie III K 143/06 i jednocześnie brak jest przesłanek do oceny niesłuszności stosowania tego środka w tamtym postępowaniu, a zatem rozstrzygnięcie sądu polegające na uznaniu, iż w</p>	<p># zasadny # częściowo zasadny # niezasadny</p>

	<p>okresie od 19 października 2004 r. do 23 maja 2005 r. wnioskodawca doznał dolegliwości fizycznych i psychicznych, których nie powinien był ponieść, gdyby w sprawie V K 182/00 środek izolacyjny nie był stosowany i w konsekwencji zasądzenie za ten okres zadośćuczynienia było chybione.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny</p>		
<p>Nie budziło wątpliwości w niniejszej sprawie, że wnioskodawca J. R. był tymczasowo aresztowany do sprawy, jaka toczyła się przed Sądem Okręgowym w Katowicach pod sygn. akt V K182/00 w okresie od 18 stycznia 1999 roku do dnia 23 maja 2005 roku, kiedy to ten środek zapobiegawczy został uchylony. Jednocześnie w okresie od dnia 18 października 2004 r. do dnia 7 maja 2008 r. stosowano wobec wnioskodawcy tymczasowe aresztowanie w sprawie Sądu Okręgowego w Krakowie w sprawie III K 254/05, a obecnie po uchyleniu wyroku – w sprawie III K 143/06. Wyrok w tej sprawie nie zapadł, a sprawa toczy się nadal.</p> <p>Tymczasowe aresztowanie w okresie od 18 stycznia 1999 r. do dnia 18 stycznia 2003 r. zaliczone zostało wnioskodawcy na poczet prawomocnie orzeczonej kary 4 lat pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie Sądu Okręgowego w Katowicach o sygn., akt V K 182/00, zaś od drugiego z zarzutów wnioskodawca został prawomocnie uniewinniony. Pozostały okres stosowania aresztu, tj. od dnia 19 stycznia 2003 roku do dnia 23 maja 2005 roku, nie został zaliczony</p>		

na poczet jakiegokolwiek kary. Ustalenia sądu I instancji w tym zakresie nie były kwestionowane przez apelującego. Sąd I instancji na wniosek J. R. zasądził stosowne zadośćuczynienie za cały wnioskowany przez J. R. i nie zaliczony na poczet kar okres tymczasowego aresztowania, tj. od dnia 19 stycznia 2003 roku do dnia 23 maja 2005 r.

Prokurator nie zgodził się jednak z rozstrzygnięciem stwierdzającym, iż cały niezaliczony okres tymczasowego aresztowania w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Katowicach w sprawie V K 182/00, tj. od dnia 19 stycznia 2003 roku do dnia 23 maja 2005r. należało uznać za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Podniósł, iż w okresie od 19 października 2004 r. stosowany był wobec wnioskodawcy tzw. areszt nakładczy, który może zostać zaliczony J. R. na poczet ewentualnie orzeczonej kary pozbawienia wolności w sprawie toczącej się przez Sądem Okręgowym w Krakowie, stąd brak jest przesłanek aby taki środek zapobiegawczy uznać za niewątpliwie niesłuszny, a co za tym idzie, aby można było uwzględnić żądanie wnioskodawcy o zadośćuczynienie za w/w okres.

Nie ma racji apelujący prezentując takie stanowisko.

Po pierwsze wskazać trzeba, że sąd I instancji, procedując na podstawie wniosku J. R., zobowiązany był do badania całego okresu stosowania tymczasowego aresztowania w danej sprawie – nie wykraczając oczywiście poza żądanie wnioskodawcy. Właściwie uznał, że w sytuacji prawomocnego

uniewinnienia J. R. od drugiego z postawionych mu w sprawie V K 182/00 zarzutów, a także niezaliczenia pozostałego okresu aresztu na poczet jakiegokolwiek orzeczonej wobec wnioskodawcy kary w sprawie, w jakiej tymczasowe aresztowanie było stosowane, jak również w żadnej innej toczącej się równocześnie, stosowanie tego środka zapobiegawczego było niewątpliwie niesłuszne. I żadnego znaczenia nie ma – wbrew wywiodom prokuratora – że jednocześnie w części tegoż okresu stosowano wobec J. R. tzw. areszt nakładczy w innej sprawie. Po pierwsze stwierdzić trzeba, iż ewentualne zaliczenie tego spornego okresu na poczet wymierzonej kary, orzeczonej na mocy wyroku, jaki ma zapaść przed Sadem Okręgowym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III K 143/06 jest kwestią wątpliwą, przyszłą i niepewną. Po drugie, sąd I instancji zobowiązany był do badania zasadności stosowania tymczasowego aresztowania w całym okresie jego stosowania w zgodzie z wnioskiem J. R., nie wyłączając okresu kiedy stosowano wobec niego tzw. areszt nakładczy. Po trzecie w końcu, mając na względzie orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10.05.2011 r., 33475/08, w sprawie Włoch v. Polska ([www.echr.coe.int](http://www.echr.coe.int)), nawet w przypadku zaliczenia tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary sąd jest zobowiązany do badania, czy zaliczenie to w pełni kompensuje poniesioną przez skazanego szkodę majątkową i niemajątkową.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest wprawdzie pogląd, że odszkodowanie lub zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe



aresztowanie nie przysługuje w wypadku zaliczenia, według reguł wynikających z art. 417 k.p.k. i art. 63 k.k., okresu tymczasowego aresztowania na poczet kar orzeczonych wobec skazanego w tej samej lub w innej sprawie (por. postanowienie SN (7) z 20.09.2007 r., I KZP 28/07, OSNKW 2007/10, poz. 70; postanowienia SN: z 18.12.2008 r., V KK 294/08, OSNwSK 2008, poz. 2687; z 7.10.2009 r., III KK 110/09, LEX nr 529668), to do tego poglądu krytycznie odniósł się właśnie Europejski Trybunał Praw Człowieka w przywołanym wyżej wyroku z 10.05.2011 r., 33475/08, *Włoch v. Polska*, wskazując, że w takim przypadku nie jest w ogóle badana wielkość poniesionej przez oskarżonego szkody majątkowej i niemajątkowej ani też nie jest analizowane, czy zaliczenie tymczasowego aresztowania na poczet kary stanowi należyłą kompensatę za ewentualną szkodę. Pogląd Sądu Najwyższego spotkał się w piśmiennictwie zarówno z aprobatą (por. Hofmański, Sadzik, Zgryzek, Kodeks, t. 3, 2007, s. 390; Grzegorzczak, Kodeks, 2008, s. 1171–1172; L.K. Paprzycki [w:] Grajewski, Paprzycki, Steinborn, Kodeks, t. 2, 2013, s. 441), jak i z krytyką (por. A. Ludwiczek, *Kompensacja szkód...*, cz. 1, s. 23 i n., oraz cz. 2, s. 63 i n., a także M. Wąsek-Wiaderek, *O odszkodowaniu...*, s. 56 i n.; P. Domagała, *Glosa do postanowienia SN z 20.09.2007 r.*, I KZP 28/07, „Prokurator” 2008/4, s. 97 i n., oraz K. Pachnik, *Glosa do postanowienia SN z 20.09.2007 r.*, I KZP 28/07, PS 2012/2, s. 118 i n.). W literaturze podnosi się także, że w wypadku zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet kar nieizolacyjnych takie zaliczenie nie jest formą

naturalnej kompensacji szkody (por. A. Ludwiczek, Kompensacja szkód..., cz. 1, s. 23–32, cz. 2, s. 63–70). Jak podkreślono w komentarzu Dariusza Świeckiego [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, art. 552: postuluje się, aby każdorazowo, nawet w przypadku zaliczenia okresu stosowania tymczasowego aresztowania na poczet orzekanej kary, sąd zbadał, czy wniosek o odszkodowanie lub zadośćuczynienie nie jest jednak zasadny. Wyrażany jest pogląd, że fakt zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet orzekanej kary nie wyłącza odpowiedzialności Skarbu Państwa, a jest jedynie okolicznością, która powinna zostać wzięta pod uwagę (por. M. Wąsek-Wiaderek, O odszkodowaniu..., s. 156–160; W. Jasiński [w:] Kodeks postępowania..., red. J. Skorupka, 2016, s. 1268–1269; A. Ludwiczek, Kompensacja szkód..., cz. 2, s. 63–70).

Tutejszy Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, iż stosowanie tzw. aresztu nakładczego w okresie, który może być zaliczony na poczet kary orzeczonej w innym toczącym się równolegle postępowaniu, absolutnie nie zwalnia sądu, do którego wpłynął wniosek o zadośćuczynienie lub odszkodowanie, od badania, czy w danej sprawie areszt był niewątpliwie niesłuszny i czy w tej sytuacji wnioskodawcy przysługuje zasadne żądanie wyrównania szkód poniesionych w związku z jego stosowaniem. Możliwe jest bowiem dochodzenie roszczeń z powodu wykonania środków zapobiegawczych w związku z dodatkowymi dolegliwościami

związanymi z tzw. aresztem nakładczym, których wnioskodawca nie doznałby, gdyby ten areszt nie był stosowany. Tym niemniej musiałby on wykazać, że takich dodatkowych krzywd doznał. W komentarzu do Kodeksu postępowania karnego, wyd. II, red. K. Dudka, Warszawa 2020, art. 552., stwierdza się, iż w trybie określonym w art. 63 § 1 k.k. lub art. 417 k.p.k., które nie przewidują w ogóle określania rzeczywistej szkody, kompensuje się z wymierzoną karą samo „zdarzenie” (także słuszne i zasadne pozbawienie wolności), ale nie jego konsekwencje w mieniu oskarżonego; tymczasem szkoda już zaistniała na skutek tymczasowego aresztowania i ma określoną wartość materialną, zaś fakt, iż od strony prawnej „wieliminujemy” samo zdarzenie i spowodujemy np. nieuiszczenie nałożonej kary grzywny, nie oznacza, że przestała także istnieć szkoda nim wywołana. Na tle wyroku ETPC z 10.05.2011 r., 33475/08, Włoch v. Polska 118, słusznie postuluje się zmianę linii orzeczniczej, tak aby zachowany został standard konwencyjny, a zatem by sam fakt zaliczenia okresu tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary w tej lub innej sprawie nie mógł wyłączać odpowiedzialności Skarbu Państwa, a był jedynie okolicznością, która powinna zostać wzięta pod uwagę” przy orzekaniu w przedmiocie wniosku o zadośćuczynienie lub odszkodowanie.

Reasumując, skoro nawet zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania na poczet orzeczonej kary nie kompensuje ewentualnej krzywdy i szkody doznanej przez wnioskodawcę – w świetle wyżej cytowanego orzeczenia ETPCz, - to tym bardziej sytuacja, kiedy okresu

<p>tego w ogóle nie zaliczono na poczet kary pozbawienia wolności w sprawie, w jakiej areszt był stosowany, a jedynie istnieje czysto hipotetyczna możliwość zaliczenia go w przyszłości na poczet innej kary w sprawie, w jakiej stosowany był „areszt nakładczy”, nie może stanowić podstawy do oddalenia żądania wnioskodawcy.</p> <p>Z tych przyczyn zarzut błędu w ustaleniach faktycznych nie mógł zostać uwzględniony.</p>		
<p>Wniosek</p>		
<p>O zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez obniżenie zadośćuczynienia do kwoty 195.000 zł (jako proporcjonalnej do przyjętej w wyroku przez sąd meriti) z tytułu zadośćuczynienia w związku z niewątpliwie niesłusznym tymczasowym aresztowaniem w sprawie V K 182/00 Sądu Okręgowego w Katowicach w okresie od 19 stycznia 2003 r. do 18 października 2004 r., a w pozostałym zakresie o oddalenie roszczenia.</p>	<p># zasadny</p> <p># częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.</p>		
<p>Z powodu niezasadności zarzutu brak było podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku w sposób postulowany przez apelującego. Prokurator nie zakwestionował wysokości orzeczonego zadośćuczynienia co do zasady, zaś wniosek o zmniejszenie przyznanej od Skarbu Państwa z tego tytułu kwoty, wynikał wyłącznie z zarzutów co do długości okresu tymczasowego aresztowania uznanego przez sąd</p>		

meriti za niewątpliwie niesłuszny. Stąd też brak podstaw do odnoszenia się w uzasadnieniu sądu odwoławczego do trafności rozstrzygnięcia w zakresie wysokości przyznanego zadośćuczynienia.

<p><b>4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</b></p>	
<p>4.1.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uwzględnienia okoliczności</p>	
<p><b>5. ROZSTRZYGNIECIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO</b></p>	
<p><b>1.7. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji</b></p>	
<p>5.1.1.</p>	<p>Przedmiot utrzymania w mocy</p>
<p>Całość zaskarżonego wyroku.</p>	
<p>Zwięźle o powodach utrzymania w mocy</p>	
<p>Z powodu niezasadności zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych oraz braku przesłanek do działania z urzędu niezalenie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., orzekł o utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku.</p>	
<p><b>1.8. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji</b></p>	
<p>5.2.1.</p>	<p>Przedmiot i zakres zmiany</p>
<p>Zwięźle o powodach zmiany</p>	

1.9. <b><i>Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji</i></b>		
1.1.7. <b><i>Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia</i></b>		
5.3.1.1.1.		# art. 439 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
5.3.1.2.1.	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
5.3.1.3.1.	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia		
5.3.1.4.1.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwięźle o powodach uchylenia		
1.1.8. <b><i>Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</i></b>		
1.10. <b><i>Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku</i></b>		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
6. <b><i>Koszty Procesu</i></b>		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
2.	Zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 zł z tytułu ustanowienia pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym. Orzeczenie oparte o treść art. 554 § 4 k.p.k. Kodeksu postępowania karnego oraz § 11 pkt 6 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).	
3.	Kosztami postępowania odwoławczego obciążono Skarb Państwa, po myśli art. 554 § 4 k.p.k.	
<b>7. PODPIS</b>		
SSA Iwona Hyla SSA Gwidon Jaworski SSA Małgorzata Niementowska		

<b>1.11. Granice zaskarżenia</b>		
Kolejny numer załącznika	1	
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator	
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wysokość orzeczonego zadośćuczynienia wynikająca z błędnego ustalenia przez sąd I instancji okresu, w jakim tymczasowe aresztowanie było niesłuszne (punkt 1 zaskarżonego wyroku).	

<b>1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia</b>			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
<b>1.3.2. Podniesione zarzuty</b>			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		



#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	
<b>1.4. Wnioski</b>		
#	uchylenie	# zmiana